

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ШУКАЧІВ ПРИТУЛКУ В УКРАЇНІ

Лінда Русланівна ВІТРЕНКО,

*Студентка Університету державної
фіскальної служби України*

При дослідженні проблем захисту шукачів притулку в Україні потрібно виходити з визначення терміну «шукач притулку». Поняття «шукач притулку» нерідко вживається у вигляді синоніму слова «біженець» як ідентичне йому поняття. Часто дослідники даної тематики не проводять відмінності між ними і застосовують термін «біженець» як до тих, хто просить притулку, так і до тих, хто його вже отримав. Проте, якщо виходити із норм національного законодавства та положень конвенцій і міжнародних договорів, необхідно зазначити, що шукачі притулку – це окрема група осіб. У правовому сенсі за цими термінами стоять різні поняття, які мають різні наслідки.

Сьогодні жодним Законом України не визначено такого поняття як «шукач притулку». Єдине визначення поняття «шукач захисту» було надано у Інструкції Міністерства внутрішніх справ від 10.08.2016 № 772, відповідно до якої шукач захисту – це іноземець або особа без громадянства, яка звертається із заявою про визнання її біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту [2].

На практиці «шукач притулку» - це особа, яка бажає бути прийнятою в якості біженця, чия заява з проханням про це знаходиться на стадії розгляду. На цьому етапі органи Державної міграційної служби України мають вирішити, чи підпадає шукач притулку за своїм становищем під статус «біженця», чи відповідає він усім встановленим критеріям. Наприклад, заявник повинен підтвердити, що у нього є підстави побоюватися переслідувань і що він не вчинив жодних серйозних злочинів таких як злочини проти людяності та воєнних злочинів.

Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» біженцем визнає особу, яка не є громадянином України і яка через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками громадянства, віросповідання, раси, національності, належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань [1].

Таким чином, особа, яка спочатку звертається за захистом, визнається як «шукач притулку», а офіційного статусу біженця набуває лише після отримання рішення органу ДМС України. До моменту винесення рішення така особа користується довідкою про звернення за

захистом в Україні. Така довідка є документом, що засвідчує законність перебування на території України на період до остаточного визначення статусу особи.

З огляду на вищезазначене, можна виділити такі основні проблеми:

По-перше, довідка, яка надається особі до моменту винесення рішення Державною міграційною службою України про надання їй статусу біженця не є документом, що посвідчує особу. У такому випадку шукач притулку втрачає можливість отримати ідентифікаційний код, відкрити банківський рахунок та отримати банківську картку для забезпечення своїх потреб і т.п.

По-друге, чинним законодавством України не визначено чіткого переліку прав та обов'язків для шукачів притулку, через це снують певні проблеми, що пов'язані із можливістю реалізації своїх прав такими особами, які звернулись за захистом. Слід зазначити, що шукачі притулку в Україні можуть реалізовувати тільки право на справедливий розгляд свої заяви на отримання притулку і право залишатись на території країни, у якій просять захисту, до отримання відповіді на своє клопотання. Проте, з метою захисту їх прав необхідно виходити з того, що вони повинні мати ті ж гарантії, що й біженці до офіційного визначення їх статусу.

Шляхами вирішення даних проблем можуть слугувати внесення наступних змін до законодавства: 1) передбачити у законодавстві чітку процедуру та порядок надання документів, що посвідчують особу, шукачам притулку на той проміжок часу, коли такі особи очікують на винесення рішення щодо їх статусу органами Державної міграційної служби України; 2) визначити чіткий перелік прав і обов'язків для шукачів притулку, це може бути, наприклад, право на безоплатну медичну допомогу, право на тимчасове працевлаштування, тобто надати їм ті ж самі гарантії, що передбачені для біженців до офіційного визначення їх статусу органами ДМС України.

Список використаних джерел:

1. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

2. Про затвердження Інструкції про порядок дій посадових осіб Державної прикордонної служби України та взаємодії з територіальними органами Державної міграційної служби України під час звернення іноземців чи осіб без громадянства із заявами про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 № 772. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1212-16>